

Vapor Vita no va Mèxic el 1939

tar tornar a entrar per fer-ne fotografies, no li ho van permetre. Beguer ho va comunicar a l'aleshores bisbe, Xavier Salinas, i a qui era ministre d'Exteriors espanyol, el català Josep Piqué. Si bé esta via no va fructificar, els responsables del museu, on el grup de recerca considera que van anar a parar moltes peces espoliades, van rebre una carta indagatòria del professor d'història tortosí Felip Monclús Arasa. El Departament of Medieval Art and The Cloisters va respondre: "Lamento informarle que nunca hemos expuesto un relicario de plata de Tortosa de 1619".

Els coautors del llibre, recelosos de la sinceritat de la direcció de l'equipament museístic, van fer un nou intent en revisar centenars de fotografies del web del museu i a través del periodista Daniel Arasa, que, per no focalitzar massa l'atenció, va demanar formalment informació del calze del papa Luna, una peça de gran valor que suposadament també havia viatjat amb el Vita. La resposta també va ser negativa, tot i que va trigar molt a arribar.

Al Vita viatjaven recursos transformables per a garantir l'assentament dels refugiats espanyols i objectes de valor històric i artístic, en principi no transformables tot i que se n'haurien pogut fondre les joies per a convertir-los en diners. Creuant bibliografia, el grup de recerca sosté que podria ser que la peça es vengués en el mercat negre sense rastre documental i que passés per diferents mans o col·leccionistes. Volen pensar que Josep Andreu, ex-president de l'Audiència de Barcelona, catalogador del patrimoni religiós destruït, membre de la JARE i que coneixia al valor del Reliquiari major de la Cinta, no n'hauria consentit la seua destrucció. No veuen incompatible que la peça fos vista els anys 50 en una casa de Mèxic i després als anys 90 en un museu de Nova York. Josep Andreu no va voler donar cap explicació a Beguer quan este hi va contactar.

DUBTES CONSISTENTS Amaro del Rosal, polític socialista exiliat a

Mèxic, va publicar l'any 1977 *El oro del Banco de España y la historia del Vita* (Ediciones Grijalbo). Entre els tresors que el vapor Vita va transportar a Mèxic, l'autor concreta que hi havia "objetos históricos de la Catedral de Tortosa", però Mossèn Eduard Solé, arxiver de la Catedral que Cid i Mulet va evitar que fos assassinat per incontrolats mobilitzats a Tortosa contra el feixisme i que va treballar amb el regidor de Cultura per a intentar protegir el tresor de la catedral, no va incloure el Reliquiari major en el seu inventari d'objectes dipositats al Banc d'Espanya, quan, en canvi, sí que l'havia inclòs en la llista d'objectes dipositats a l'Ajuntament. "I Mossèn Solé era molt minuciós", destaca Gasulla. Així, este és un dels primers indicis consistents que recull el llibre de recerca, a partir de les notes de Mossèn Solé, que potser el preuat reliquiari no va sortir de Tortosa. Però no és l'únic.

AMAGAT ALS SOTERRANIS? *El tesoro del Vita*, de Gracia Alonso i Munilla, havia introduït el 2014 com a hipòtesi que el Reliquiari major, en realitat, hagués estat amagat als soterranis de la catedral, a la part que actualment no està oberta a les visites turístiques i on es creu que hi ha "un veritable laberint i segurament moltes restes humanes", admet Gasulla. Gracia Alonso i Munilla es referien a una inspecció feta el 2004 en què es va identificar sobre un mur el dibuix del perfil del Reliquiari i una fletxa. Les autoritats eclesiàstiques no van fer res al respecte. És més, Ramon Miravall, exdelegat de Cultura de la Generalitat a Tortosa, va explicar que el dibuix havia estat esbo-

Sortida de la processó de la Cinta de l'any 1920. / CEDIDA

rrat i que només van topar amb entrecans quan l'Administració i l'Arxiconfraria de la Cinta hi van voler aprofundir. La tendència a la inacció i al silenci per part de l'Església, confirmada després per la persistència del grup de recerca, resseguix el llibre, però el grup també ha intentat estirar este fil tot i considerar la hipòtesi com la menys probable de totes.

Als soterranis hi ha restes d'enterraments i de l'antiga catedral, obra del 1148. El grup de recerca va demanar un plànol de la catedral a l'arquitecte del temple, Josep Lluís Ginovart, i va intentar fer una inspecció dels soterranis, amb l'aportació d'un equip d'espeleòlegs per a fer-ne una diagnosi i d'un gran especialista en recerca de metalls soterrats, Xavier Sicart Chavarría. Va fer la petició oportuna i durant un any ni tan sols va obtenir cap resposta de part del Capítol Catedralici, amb Mossèn Arín com a degà. Gasulla recorda que finalment van respondre que no ho consideraven oportú.

Sí que es va fer l'operació de detecció de metalls en una cambra

d'aire entre les dos antigues caixes fortes del Banc d'Espanya, on actualment hi ha la biblioteca de la Uned. Negatiu.

Però durant este capítol de les peripècies dels autors del llibre, Mira-

part del tresor de la catedral i, per un altre costat, amb un altre relat que el grup de recerca considera transcendental en tota història de novel·la. Maria Mestre, besneta i legatària de l'estudiós de la catedral de Tortosa

Una doble llista configurada per l'arxiver de la catedral l'any 1936 suposa un punt d'inflexió

vall revela una informació excitant: la visita de dos militants d'Acció Republicana -el partit de Cid i Mulet, amb un sac amb el Reliquiari major, al despatx del secretari de l'Ajuntament de Tortosa l'any 36, Andreu Celma -sogre de Miravall-, que creu que se'l van endur potser al Banc d'Espanya, potser als baixos de la catedral, potser per ordre de Cid i Mulet. O potser a cap dels dos llocs.

Esta última opció lliga, d'una banda, amb la possibilitat que en algun moment determinat Cid i Mulet perdés el control de la traçabilitat de

Francesc Mestre i Noé i una de les darreres incorporacions al grup de recerca, revela per primera vegada que el canonge i referent intel·lectual Mossèn Aurelio Querol, col·laborador de Mestre i Noé, ja havia perdut feia temps la confiança en la tesi de Mèxic. Ho expressava així: "Qui se'l va endur [el Reliquiari major] o bé no va poder dir on l'havia deixat o amagat o bé en va fer un mal ús", en el sentit que fos venut. "Que Aurelio Querol pensés això és molt important per

CONTINUA A LA PÀG. 4

Cursos de català

Inscripcions:
del 12 al 15 de setembre